

Ganimetlerin Bedeli

Nureddin Yıldız'ın "Hadislerle Diriliş" (114.) dersidir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.

İmanımızın etrafında bilmemiz gereken ashab-ı kiram heyecanları, konuşmaları, gayretleri, ibadetleri hatta hatalarıyla göz önündeki ilk nesil olarak yaşamış ancak bazı Müslümanlar'ın cahilce zannettikleri üzere gökten inmiş melekler gibi değildiler.

Ebu Bekir radiyallahu anh en başta olmak üzere tamamı, ilk Müslümanlık şerefini insan olarak taşımışlardır. Çok önemli, aksi takdirde onları ve dinimizi anlayamayacağımız bir ilkenin altını çizmeliyiz: Ashab-ı kiram, Müslümanlığı insan olarak yaşamıştır, melek veya cin değildiler. İnsanlık açısından bizden farklılıkları olacaksa ancak şu söylenebilir ki biz Müslüman ebeveynlerin çocukları olarak doğduk, onlar ise müşrik bir toplumda yaşıyorlardı, göklere öyle bir bataklıktan yükseldiler. Bu da illa olacaksa bizim lehimize, onların aleyhine bir farktır.

Bugün ashab-ı kiram üzerinde onları anlama gayretimizi sürdürürken, onların da bizim gibi insan olduklarını bilhassa vurgulamamız bundan dolayıdır. Onca meziyetlerine insanlık basamaklarından yükselerek varmışlardır ve bu da onlara fazladan sevap kazandırmıştır. Anne sütü emmekten ticaret yapmaya, evlenmekten boşanmaya, en güzel ibadetleri işlemekten büyük hatalar irtikâp etmeye kadar insan olarak yaşayan o nesilden Allah Teâlâ razı olduğunu bildiriyor.

Neden?

Allah Teâlâ onları melek gibi görmeyi murat etmemiş, insan olarak meleklerle yarışacak gayret içinde olmalarını istemişti, tıpkı bizden istediği gibi. Sabah vaktinde işlediği büyük bir hatadan aynı günün ikinci vaktinde dönmeyi bilmişlerdir. Ashab-ı kiram böyle bir karakter sahibidir.

Zira insan dümdüz bir yolu temsil etmez; engebeleri, virajları, iniş-çıkışları vardır. Ashab-ı kiramın dahi yaşadığı hayatta engebelerin, virajların, iniş-çıkışların izleri görülebilir. Bazı olayları ashab-ı kirama 'yakıştırmakta' zorlanıyor, dilimiz varmasa da "peygamber dostları hiç böyle yapar mı!" diye düşünebiliyorsak bu onların insan olduklarını unutmamızdan kaynaklanmaktadır. Peygamber aleyhisselama karşı işlenmemesi gereken yanlışlarından sonra bile Allah Teâlâ, mukaddes kitabında onlardan razı olduğunu bildirmiştir. Hatalarının üzerine oturup turşusunu kurmamışlar, insanlar olarak düşmüş ama mümin olarak ayağa kalkmayı bilmişlerdir. Allah da onların insanca hatalarını normal görmüş, mümince istiğfarlarından razı olmuştur.

Örneğini alacağımız bir olay vesilesiyle Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bu arada da ashab-ı kiramın şahsiyetleri hakkında bilgi edinecek, Allah'ın rahmetinin enginliğini göreceğiz. Bu arada dinimizin günümüze ucuz birkaç hikâyeyle değil, derin hadiselerden süzüle süzüle geldiğini anlamış olacağız.

Hicretin 8. senesinde Resûlullah aleyhissalatu vesselam Mekke'yi fethetmişti. Bu fetih Resûlullah ve ashabını zaferle yüzleştirmiş, meşhur bilinen, fethi müjdeleyen ayet-i kerime de o zaman inmişti. Zülkade ayında Mekke'den Medine'ye dönerken Efendimiz aleyhisselam, şehirde yeni Müslüman olmuş kimseleri de yanına almış ve tam manasıyla temizlik harekâtı yaparak yol almıştı. Hem Taif hem Huneyn muhasaraları bu yolculukta gerçekleşti.

Ashab-ı kiram on beş bin civarında nüfuslarıyla Huneyn'de, Kur'an-ı Kerim'in onlara yakıştıramadığı bir iş yapmışlardı. Arap yarımadasındaki en ciddi stratejik bölge olan Mekke'yi fethetmenin hem askerî hem psikolojik avantajını sağlayan ashab-ı kiram, Huneyn'e geldiklerinde kendi aralarındaki konuşmalarında "artık bu ordunun önüne kim geçebilir... şu kalabalığa bak..." minvalli böbürlenmişler, güvenlerini kalabalığa bağladıklarını gösteren cümleler etmişlerdi. Bunun üzerine ashab-ı kiramın nüfusunun onda biri kadar bile olmayan bir grup düşmana karşı az kalsın yenilecekleri bir pozisyon

yaşadılar. Bu ağır bir moral darbesiydi ve Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de o hadisede ölüm tehlikesi atlattı.

Kur'anımız ashab-ı kiramın bu dalgınlığına, müşriklerin baskınına ve Allah'ın yardımına Tövbe suresinde (25. ayet) işaret ediyor:

وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُم مُّدْبِرِينَ

“O Huneyn günü kalabalık olmanız hoşunuza gitmişti ya dünya nasıl dar oldu size...”

Huneyn'deki ani baskının ardından Efendimiz aleyhisselam ve ashabi, Mekke'nin fethinden sonra ikinci zaferi de kazandılar ve büyük miktarda ganimet (düşmandan kazanılmış mal; deve, koyun, para, eşya vs.) ele geçirildi. Nasıl bir miktar olduğunu kolay anlatmak için temsilen şöyle tarif edebiliriz ki Mekke'den çıkılırken eldeki mal yüz idiyse ganimetlerin ele geçmesinin ardından bin oluverdi. Ani bir bütçe fırlaması yaşandı.

Bu ganimetler Peygamber aleyhisselam tarafından ashab arasında dağıtıldı. Fakat altının çizilmesi gerekir ki ganimet bütçesinin büyük bölümü Mekke'nin fethine katılan ve çoğu Ensar'dan sahabilere değil, sonradan iman eden ve birkaç gündür Müslüman olmuş kimselere verildi. Beşerî bakışla karar verilecek olsa ganimetin büyüğünü alması gereken, İslam'ı o günlerine getiren Ensar idi. Hem İslam'ı sekiz senelik mücadeleyle o günlerine getirmiş hem de birkaç gün önce Mekke'yi fethetmişlerdi. Gelin görün ki onlar Mekke'ye girerken savaşmak üzere bellerinde kılıçla karşılarına dikilen ama korkup Müslüman olmayı yeğleyenler şimdi ganimetin büyüğünü, yani mesela lüks arabaları, son model bilgisayarları veya akıllı telefonları alıyorlardı.

Tasvir etmeye çalıştığımız bu sahne, Peygamber aleyhisselam Efendimiz'in yirmi üç yıl süren davet hayatındaki en enteresan manzaralardan biriydi. Ashab-ı kiramın alınıp rahatsız olduğu ve şeytanın da onların duygularını tahrik için kullandığı bu paylaşım, aralarında, Resûlullah'ın zor zamanında (Medine'ye hicret ettiğinden) onlara sığındığı ama eline para geçince (Kureyş kabilesinden olmaları dolayısıyla) akrabalarını kolladığı yorumlarının dillendirilmesine sebep oldu.

Bunu söyleyenler Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemi sekiz senedir can pahasına savunmuş, Bedir'den Hendek'e kadar savaşlarda yanında olmuşlardı.

Ensar'dan Sad bin Ubade bu sözlere dayanamadı, Resûlullah aleyhisselamın yanına vardı ve dağıtılan ganimetler nedeniyle Ensar'ın alınganlık gösterdiğini haber verdi. İslam'ın o günlere gelmesi için omuz verdiklerini hatta biraz önceki Mekke fethini de kendilerinin sağladıklarını ama kazanılan ganimetlerin “henüz kılıçlarından kanlarını temizlemedikleri adamlara” verildiğini söyledi.

Sad bin Ubade, İkinci Akabe Beyatı'na katılan on iki kişiden biridir ve Resûlullah aleyhisselama, “sür atını denize, arkandayız!” demesiyle meşhurdur. Resûlullah aleyhisselama şikâyetlerini haber verdiği kimseler de kendi akrabaları yani Evs ve Hazreç kabilesindendiler. Resûlullah ona, “Sad, kabilen böyle diyor ama sen ne diyorsun?” deyince, “ya Resûlallah” diye cevapladı, “ben de o ailenin bir ferdiyim.” Bu cümle delikanlıca ve nazik şekilde rahatsızlık bildiren bir ifadeydi.

Efendimiz aleyhisselam Ensar'ın bir araya toplanmasını buyurdu. Beraberine kimseyi almadan yanlarına gitti ve onlara seslenip kulağına gelen sözlerin doğru olup olmadığını sordu. (Burada da Peygamber ahlakının bir yansıması tespit edilebilir: Yanına başkasını almaması muhataplarıyla samimi bir ortamda görüşmeyi ve söylenecekleri engelsizce dillendirebilmeyi temin edeceğinden cesaretlendirici bir adımdır.) Söylediklerini teyit ettiler.

Hadiseyi anlatanlardan Enes radiyallahu anh diyor ki: “Ensar'ın yaşlılarından biri ayağa kalktı ve konuşulanların çoluk çocuğun lafı olduğunu, onun ağzından böyle bir laf çıkmadığını söyleyip affetmesini rica etti.”

Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem bunun üzerine şöyle buyurdu:

“Bakın Ensar, Allah biliyor ya, hicret etmek gibi büyük bir ibadet söz konusu olmasaydı ben Ensar’dan biri olmayı isterdim. Allah şahidim olsun ki bütün dünya bir vadiye doğru girse Ensar neredeyse ben onların vadisine girerim. Ama aklınıza yatmayan bir uygulama yaptım. Sizin de payınız olduğunu zannettiğiniz ganimetleri Kureyş’in ağalarına verdim, doğrudur. Bir taksim yaptım; onlara develer-koyunlar verdim, size de kendimi ayırdım. Benden razı değil misiniz?”

Henüz yeni Müslüman oldular ve maldan anladıkları için onlara mal verdim. Siz Resûlullah’ın kıymetini biliyorsunuz diye sizinle ben gelmek üzere kendimi size ayırdım. Benden memnun değil misiniz?”

Enes radiyallahu anh, “Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem böyle buyurunca oradaki Ensar’ın sakalları abdest alıp ıslanmış gibi gözyaşlarına bulandı. Çocuklar gibi ağladılar, o sözleri söyleyenler de söylemeyenler de. Sonra da topluca ‘şahit ol ya Rabbi, biz Allah’tan da payımıza düşen Resûlullah’tan da razıyız’ dediler.”

Bunun üzerine Resûlullah aleyhissalatu vesselam da “Allah’ım, ben Ensar’dan razıyım, sen de Ensar’a rahmetinle muamelede bulun. Ensar’ın çocuklarına da rahmetinle muamelede bulun. Ensar’ın çocuklarının çocuklarına dahi rahmet eyle” diye dua etti. Ve birlikte Medine’ye döndüler.

*

Bin dört yüz sene sonra bugün Müslümanlık yaşıyoruz. O günden bugüne ne Kur’an ne de insan değişti. Aynı insanlar aynı Kur’an’a iman ediyorlar. Bugün ümmet-i Muhammed’in takvalı ve zahit herhangi bir ailesi her gün sabahdan akşama dek zemzemle yıkansa, milyon kere kelime-i tevhidi tekrarlarsa yine de Ensar ile aynı listeye giremez. Ensar bambaşkadır ve aynısı kıyamete kadar gelmeyecektir.

Fakat gelin görün ki Resûlullah aleyhisselamı üzecek bir sahneyi ona yaşatmışlardı.

Buradan şu sonuç çıkarılır: Ensar’dan daha iyi olmamız mümkün değilse ama aynı gen ile ve aynı kaslarla doğup büyümüş insanlarsak bir Müslüman’dan pürüz beklemeksizin Müslümanlık nasıl yaşanabilir? **Parasız pulsuz iken kurduğumuz derneğimiz-vakfımızın birkaç yıl sonra paralı hâle geldiği zaman kongresinde kavga çıkacağını ve başkanı devirmek isteyen ‘çok iyi Müslümanlar’ bulanabileceğini nasıl düşünmeyiz? Vele ki cami derneği olsun.**

Rabbimiz bu ümmetin en şerefli nesli olarak ashab-ı kiramı seçmiştir ve gökyüzü ile yeryüzü yer değiştirirse bu hakikat yine değişmez. Peygamber aleyhisselam, Ensar’ı sevmemeyi münafıklık olarak adlandırıyor. Buna rağmen onların gerçeği işte yukarıda naklettiğimiz hâldi. Müminler olarak biz bir cami derneğinde bu olayın izdüşümlerini, benzerlerini ve parçalarını gayet muhtemelen görebiliriz. ‘Allah yolunda büyük işler başarmak için’ yola çıkmış olanların, tuttıkları salon parasını hanımlarının bileziklerini bozduarak ödedikleri günlerden hanımlarına devletin makam arabalarını tahsis edecekleri günlere gelebilecekleri, bu denli değişim yaşayabileceklerini de hesap etmeleri lazımdır. Ümmetin kazanımları da kayıpları kadar imtihan konusudur.

Resûlullah aleyhissalatu vesselamın hayatını dersler çıkararak okumak bunu gerektirir. Aynı günün sabahında müşriklerle yaşanan çarpışmanın yalnız kaldığı bir anında Peygamber aleyhisselam zorlanmış, müşriklere karşı bağırarak meydan okumuştı. Ashab-ı kiram hemen Efendimiz aleyhisselamın etrafında toplanıp onu koruma çemberine aldılar. Bu, müşriklerle yaşanan bir gerilim anı ve onlara karşı bir imtihandı. Ama o akşam kendi aralarında yaşanan ekonomik gerilim de şüphesiz ki imtihanın bir çeşidiydi.

Öyleyse ümmetin müşriklerden gördüğü darbelerin imtihan olması gibi ümmetin siyasî, ekonomik, coğrafi, insanî kazanımları da kendi arasında bir imtihan teşkil eder.

Bunun bir örneği Ömer radiyallahu anhin Pers imparatorluğunu yerle bir etmesidir. Fetih bir kazanımdı. Ama bizzat kendisinin katili de ona suikast için Medine'ye fethedilen yerden gelmiştir. Bir yığın Mecusilik bidatinin İslam'a girmeye çalışması, bir kısmının başarılı olması da diğer boyuttur.

Kazanımı olan her şeyin külfeti de vardır. Ümmet-i Muhammed ganimet kazanmıştı ama Ensar çiçekleri az kalsın o ganimetin altında eziliyorlardı. Güçlü imanları sayesinde Allah kalplerini tekrar yumuşattı ve gözyaşlarına yol verdiler. Tövbeleri sayesinde o güne kadarki günahlarının dahi erimiş olması büyük bir avantaj olarak hanelerine yazıldı ve Resûlullah aleyhisselama daha güçlü sarıldılar.

O gün Huneyn ganimetleri olan imtihanın adı, aynı beyni-kasları-damarları taşıyan insandan söz ettiğimize göre bugün başka bir adla yine karşımıza çıkacaktır. Belediye imkânlarıyla hatta ona gerek kalmadan belki birkaç kişiyle meydana getirilen bir kooperatif teşebbüsünde bile sınanma yaşanacaktır. Değil mi ki insanın gözüne şirin gelen bir kazanç söz konusudur, imtihan illa yaşanacaktır.

Şeytanın o günkü gibi rezil olup meydandan çekildiği herhâlde pek az zaman vardır. Böyle bir pozisyonda beklediği, ayrılıkçıların yeni bir parti veya hizip kurması, ayrılığın derinleşmesiydi. Hukukçular derneğine karşı öz hukukçular derneği, Ensarlara karşı öz Ensarlar... Ama akıtılan pişmanlık gözyaşlarında İblis boğulup gitti. Seviniyordu, kursağında kaldı sevinci.

*

Buharî, Müslim, Tirmizî, Nesaî ve Ahmed bin Hanbel bu hadis-i şerife sayfalar ayırmışlar. Ellerimizi kaldırıp namaz kılmayı öğrendiğimiz aynı kitapların sayfalarında bu hadis bize neden öğretilir? Namazı, orucu, haccı öğrendiğimiz gibi külfetlere karşı taktikleri ve dersleri de onlardan öğrenmemiz için. Kiblemizi o kitaplardan tanıdığımız gibi insanı dahi onlardan tanımalıyız. Aksi takdirde kendi felsefemizle insanı çözmeye kalkışır, gelecek kuşaklara da insan boğuşmalarını miras bırakırız.

Öyle zannediyorum ki Rabbimiz adeta gelecek nesiller ders çıkarsın ve İslam'ı insan psikolojisi üzerinden kavrayabilsin diye sahabileri imtihan adayı olarak seçmiş, sonra onlara tövbeyi de nasip etmiştir. O yanlış iyi ki yapmışlar bile demek hatalı olmasa gerektir zira bu sayede Peygamber aleyhisselamdan çocuklarına ve torunlarına bile dua almışlardır, sadece onlara dua etmesi yetecekken sülale boyu dua kazanmışlardır. Bu da sırf biz ders almış olalım diye sahneye konmuş bir hadise gibidir. Ders alıp almadığımız ise kıyamet gününde belli olacaktır.

Dersin alınması, aynı vakıfta görev alan veya aynı kitap halkasında bulunan arkadaşların, bu olay gibi başka hadiselerle karşılaşmalarını muhtemel görmelerinden belli olur. Şayet bu tür olaylarla karşılaşmak, ardından da tövbe ve istiğfar ile hatadan dönmek ihtimaline hazır değilse bir Müslüman, hadis-i şerifleri ders alma gözüyle takip etmiyor demektir.

Ashab-ı kiramın tavrından çıkarılacak ders, bir aile içinde babanın evlatlarına muamelesine bile uyarlanabilir. Fazladan bir hediye alınan kardeşe karşı menfi hisler beslememek, babaya bunun sebebi sorulduğunda yapılan açıklamayla tatmin olup kenara çekilmek hadis-i şeriflere uymak ve Resûlullah aleyhisselamın sünnetine tâbi olmanın ta kendisidir.

Bu hadisteki yol göstericilik daima sabittir zira insanların 'paradan başka şeyden anlamama' düzeyi daima olacaktır. Paraya ve cinselliğe karşı kimsenin garantisi yoktur ve hocamızdan ağabeyimize kadar herkes bu gerçeğe dikkat ederek yaşmalıdır. Doğrunun izah edildiği anda ise şeytanla ilişkisini yalama yaptırmayıp doğrunun önünde eğilmek gerektiğini takdir, yüksek karakterli insanların işidir. Bunu yapabilenler yüksek karakterli olurlar.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ. وَصَلَّى اللّٰهُ وَسَلَّمْ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِيْنَ.

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.